

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Інженерно-педагогічний інститут
Кафедра промислової інженерії та сервісу

*Збірник інструкцій
з охорони праці
в навчально-виробничій
лабораторії з обробки продуктів
харчування*

Київ – 2013 р.

УДК 664:331.458

ББК 36.8н6

Н 3-41

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Інженерно-педагогічним інститутом Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Борейко Ірина Юрїївна – навчальний майстер навчально-виробничої лабораторії з обробки продуктів харчування кафедри промислової інженерії та сервісу Інженерно-педагогічного інституту Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Гуменюк Тетяна Броніславівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри промислової інженерії та сервісу Інженерно-педагогічного інституту Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

РЕЦЕНЗЕНТИ ПРОГРАМИ:

Авраменко Олег Борисович, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри техніко-технологічних дисциплін, охорони праці та безпеки життєдіяльності Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Зікій Григорій Савельович, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальнотехнічних дисциплін Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Сидорчук Людмила Андрїївна, доктор педагогічних наук, професор кафедри загальнотехнічних дисциплін Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Обговорено та рекомендовано до видання Вченою радою Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

« ____ » _____ 20 ____ року, протокол № ____

УДК 664:331.458

ББК 36.8н6

© Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013

© Борейко І.Ю., Гуменюк Т. Б., 2013

ЗМІСТ

I.	ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ	4
II.	ЗАКОНОДАВЧА ТА НОРМАТИВНА БАЗА УКРАЇНИ ПРО ОХОРОНУ ПРАЦІ	6
III.	ІНСТРУКЦІЇ З ОХОРОНИ ПРАЦІ ЛАБОРАТОРІЇ З ОБРОБКИ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ	12
	Інструкція з дотримання внутрішнього порядку та безпеки під час занять у лабораторії з обробки продуктів харчування	12
	Інструкція з охорони праці з надання першої долікарської допомоги	14
	Інструкція з охорони праці з пожежної безпеки	29
	Інструкція з охорони праці під час роботи з електричним водонагрівачем	33
	Інструкція з охорони праці під час роботи з вижарною шафою	35
	Інструкція з охорони праці під час роботи з мікрохвильовою піччю	39
	Інструкція з охорони праці при роботі з електром'ясорубкою	43
	Інструкція з охорони праці під час експлуатації сковороди електричної	46
	Інструкція з охорони праці під час роботи зі скибкорізкою	49
	Інструкція з охорони праці під час роботи з посудомийною машиною	53
	Інструкція з охорони праці під час експлуатації електричної плити	55
	Інструкція з охорони праці під час кулінарних робіт	58
	ДОДАТОК 1	61

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

Державна політика України щодо охорони праці виходить із конституційного права кожного громадянина на належні безпечні і здорові умови праці та пріоритети життя і здоров'я працівника по відношенню до результатів виробничої діяльності. Реалізація цієї політики має забезпечити постійне поліпшення умов і безпеки праці, зменшення рівня травматизму та професійної захворюваності.

За будь-якої діяльності людини існує ризик отримати травму чи набути захворювання. Людина, володіє навичками та знаннями правил безпеки, враховує цей ризик і застосовує заходи, які його зменшують або зовсім виключають.

Основні терміни та визначення

Охорона праці – система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на забезпечення здоров'я і працездатності людини в процесі трудової діяльності.

Виробнича санітарія – це система організаційних, гігієнічних і санітарно-технічних заходів та засобів запобігання впливу шкідливих виробничих чинників на працівників.

Гігієна праці – галузь практичної та наукової діяльності, що вивчає стан здоров'я працівників, зумовлений умовами праці, і на цій основі обґрунтовує заходи і засоби щодо збереження і зміцнення здоров'я працівників, профілактики несприятливого впливу умов праці.

Небезпечний (виробничий) чинник – це такий чинник, вплив якого на працівника в певних умовах призводить до травм, гострого отруєння, різкого погіршення здоров'я або смерті.

Шкідливий (виробничий) чинник* – це такий чинник, вплив якого за певних умов може призвести до захворювання, зниження працездатності і (або) негативного впливу на здоров'я нащадків. *Залежно від кількісної характеристики (рівня концентрації тощо), тривалості впливу, шкідливий виробничий чинник може стати небезпечним.

Безпека – стан захищеності особи та суспільства від ризику зазнати шкоди.

Рівень безпеки – оцінка безпеки, обґрунтована величиною прийняттого ризику.

Небезпека – потенційне джерело шкоди.

Безпечні умови праці; безпека праці – стан умов праці, за якого вплив на працівника небезпечних і шкідливих виробничих чинників усунуто або вплив шкідливих чинників не перевищує гранично допустимих значень.

Види інструктажів та порядок їх проведення для вихованців, учнів, студентів

Інструктажі за часом і характером проведення поділяють на: вступний, первинний, повторний, позаплановий та цільовий.

Вступний інструктаж проводиться на початку занять працівником служби охорони праці, а за відсутності такого - особою, на яку наказом керівника закладу освіти покладено ці обов'язки. Програма вступного Інструктажу розробляється службою охорони праці закладу освіти або призначеною особою і затверджується керівником закладу освіти (додаток 1). Запис про проведення вступного інструктажу робиться в журналі реєстрації вступного інструктажу, який зберігається в службі охорони праці або в працівника, що відповідає за проведення вступного інструктажу.

Первинний інструктаж проводиться з групою вихованців позашкільних закладів освіти, учнів середніх та професійно-технічних закладів освіти чи студентів вищих закладів освіти. Тематика інструктажу та порядок його проведення визначаються відповідними положеннями Міністерства освіти України.

Позаплановий інструктаж проводиться при виявленні порушень вимог безпеки вихованцями, учнями, студентами під час навчально-виховного процесу, при зміні умов виконання навчальних завдань з професії, лабораторних робіт, інших видів занять, передбачених навчальними планами.

Цільовий інструктаж з питань охорони праці проводять з групою вихованців, учнів, студентів. Обсяг і зміст інструктажу визначаються залежно від виду масових заходів. Облік проведення цільових інструктажів

здійснюється відповідно до чинних положень Міністерства освіти в журналах обліку теоретичного і виробничого навчання.

Первинний, позаплановий, цільовий інструктажі проводять відповідні вчителі, вихователі, керівники гуртків, інструктори, тренери, майстри виробничого навчання або завідувачі кабінетів (лабораторій) за відповідними інструкціями чи програмами.

Відмітка про проведення первинного та позапланового інструктажів робиться в журналі реєстрації інструктажів з питань охорони праці.

II. ЗАКОНОДАВЧА ТА НОРМАТИВНА БАЗА УКРАЇНИ ПРО ОХОРОНУ ПРАЦІ

Законодавство України про охорону праці являє собою систему взаємопов'язаних нормативно-правових актів, що регулюють відносини у галузі реалізації державної політики щодо правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження здоров'я і працездатності людини в процесі праці. Воно складається з Закону України «Про охорону праці», Кодексу законів про працю України, Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності" та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів.

Законодавство України про охорону праці базується на:

1) конституційному праві всіх громадян України на належні, безпечні і здорові умови праці, гарантовані статтею 43 *Конституції України*. Ця ж стаття встановлює також заборону використання праці жінок і неповнолітніх на небезпечних для їхнього здоров'я роботах. Ст. 45 Конституції гарантує право всіх працюючих на щотижневий відпочинок та щорічну оплачувану відпустку, а також встановлення скороченого робочого дня щодо окремих професій і виробництв, скороченої тривалості роботи у нічний час. Інші статті Конституції встановлюють право громадян на соціальний захист, що включає право забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності

(ст. 46); охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування (ст. 49); право знати свої права та обов'язки (ст. 57) та інші загальні права громадян, в тому числі, право на охорону праці.

2) Основоположним документом в галузі охорони праці є *Закон України «Про охорону праці»*, який визначає основні положення щодо реалізації конституційного права працівників на охорону їх життя і здоров'я у процесі трудової діяльності, на належні, безпечні і здорові умови праці, регулює за участю відповідних державних органів відносини між роботодавцем і працівником з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища і встановлює єдиний порядок організації охорони праці в Україні. Інші нормативні акти мають відповідати не тільки Конституції та іншим законам України, але, насамперед, цьому Закону.

3) *Кодекс законів про працю (КЗпП) України* затверджено Законом Української РСР від 10 грудня 1971 р. і введено в дію з 1 червня 1972 р. До нього неодноразово вносилися зміни і доповнення. Правове регулювання охорони праці не обмежується главою XI «Охорона праці». Норми щодо охорони праці містяться в багатьох статтях інших глав КЗпП України: «Трудовий договір», «Робочий час», «Час відпочинку», «Праця жінок», «Праця молоді», «Професійні спілки», «Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю».

4) Відповідно до Конституції України, Закону України «Про охорону праці» та Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у 1999 р. було прийнято *Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності»*. Цей закон визначає правову основу, економічний механізм та організаційну структуру загальнообов'язкового державного соціального страхування громадян від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які призвели до втрати працездатності або загибелі застрахованих на виробництві.

5) До основних законодавчих актів про охорону праці слід віднести також **“Основи законодавства України про охорону здоров’я”**, що регулюють суспільні відносини в цій галузі з метою забезпечення гармонійного розвитку фізичних і духовних сил, високої працездатності і довголітнього активного життя громадян, усунення чинників, які шкідливо впливають на їхнє здоров’я, попередження і зниження захворюваності, інвалідності та смертності, поліпшення спадкоємності. “Основи законодавства України про охорону здоров’я” передбачають встановлення єдиних санітарно-гігієнічних вимог до організації виробничих та інших процесів, пов’язаних з діяльністю людей, а також до якості машин, устаткування, будинків та таких об’єктів, що можуть шкідливо впливати на здоров’я людей (ст. 28); вимагають проведення обов’язкових медичних оглядів осіб певних категорій, в тому числі працівників, зайнятих на роботах зі шкідливими та небезпечними умовами праці (ст. 31); закладають правові основи медико-соціальної експертизи втрати працездатності (ст. 69).

б) **Закон України “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення”** встановлює необхідність гігієнічної регламентації небезпечних та шкідливих факторів фізичної, хімічної та біологічної природи, присутніх в середовищі життєдіяльності людини, та їхньої державної реєстрації (ст. 9), вимоги до проектування, будівництва, розробки, виготовлення і використання нових засобів виробництва та технологій (ст. 15), гігієнічні вимоги до атмосферного повітря в населених пунктах, повітря у виробничих та інших приміщеннях (ст. 19), вимоги щодо забезпечення радіаційної безпеки (ст. 23) тощо.

7) **Закон України “Про пожежну безпеку”** визначає загальні правові, економічні та соціальні основи забезпечення пожежної безпеки на території України, регулює відносини державних органів, юридичних і фізичних осіб у цій галузі незалежно від виду їх діяльності та форм власності. Забезпечення пожежної безпеки є складовою частиною виробничої та іншої діяльності посадових осіб, працівників підприємств, установ, організацій та підприємців, що повинно бути відображено у трудових договорах (контрактах) та статутах

підприємств, установ та організацій. Забезпечення пожежної безпеки підприємств, установ та організацій покладається на їх керівників і уповноважених ними осіб, якщо інше не передбачено відповідним договором (ст. 2).

Окремо питання правового регулювання охорони праці містяться в багатьох інших законодавчих актах України.

Відповідно до ст. 25 *Закону України «Про підприємства в Україні»*, підприємство зобов'язане забезпечити всім працюючим на ньому безпечні та нешкідливі умови праці і несе відповідальність за шкоду, заподіяну їх здоров'ю та працездатності. Цією ж нормою передбачено, що працівник підприємства, який став інвалідом на даному підприємстві внаслідок нещасного випадку або професійного захворювання, забезпечується додатковою пенсією незалежно від розмірів державної пенсії, а також те, що у разі смерті працівника підприємства при виконанні ним службових обов'язків підприємство добровільно або на основі рішення суду забезпечує сім'ю працівника допомогою відповідно до законодавчих актів України.

Глава 40 *Цивільного кодексу України* «Зобов'язання, що виникають внаслідок заподіяння шкоди» регулює загальні підстави відшкодування шкоди і у т.ч. відповідальність за ушкодження здоров'я і смерть працівника у зв'язку з виконанням ним трудових обов'язків.

Ст. 7 *Закону України «Про колективні договори і угоди»* передбачає, що у колективному договорі встановлюються взаємні зобов'язання сторін щодо охорони праці, а ст. 8 визначає, що в угодах на державному, галузевому та регіональному рівнях регулюються основні принципи і норми реалізації соціально-економічної політики, зокрема щодо умов охорони праці.

Крім вищезазначених законів, правові відносини у сфері охорони праці регулюють інші національні законодавчі акти, міжнародні договори та угоди, до яких Україна приєдналася в установленому порядку, підзаконні нормативні акти: *Укази і розпорядження Президента України, рішення Уряду України, нормативні акти міністерств та інших центральних органів державної влади*. Насьогодні кілька десятків міжнародних нормативних актів та договорів,

до яких приєдналася Україна, а також більше сотні національних законів України безпосередньо стосуються або мають точки перетину із сферою охорони праці. Майже 200 підзаконних нормативних актів прийнято у відповідності з Законом “Про охорону праці” для регулювання окремих питань охорони праці. Всі ці документи створюють єдине правове поле охорони праці в країні.

Нормативно-правова база з питань охорони праці в закладах освіти

- Конвенція Міжнародної організації праці № 81 1950 року «Об инспекции труда в промышленности и торговле¹»
- Конвенція Міжнародної організації праці N 129 1969 року «Про інспекцію праці в сільському господарстві»
- Закон України N 2694-ХІІ від 14 жовтня 1992 року «Про охорону праці»
- Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПіН 5.5.2.008-01
- Державні санітарні правила і норми "Влаштування і обладнання кабінетів комп'ютерної техніки в навчальних закладах та режим праці учнів на персональних комп'ютерах" ДСанПіН 5.5.6.009-98
- Наказ МОН N 616 від 31.08.2001 року «Про затвердження Положення про порядок розслідування нещасних випадків, що сталися під час навчально-виховного процесу в навчальних закладах»
- Постанова КМУ 1112 від 25 серпня 2004 «Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві»
- Постанова КМУ N 270 від 22 березня 2001 року «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру»
- Наказ Мінпраці від 30.01.98 року N 16 " Про затвердження Порядків застосування Списків виробництв, робіт, цехів, професій і посад, зайнятість працівників в яких дає право на щорічні додаткові відпустки за

роботу із шкідливими і важкими умовами праці та за особливий характер праці "

- Наказ МОН України № N 304 від 18.04.2006 року «Про затвердження Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці в закладах, установах, організаціях, підприємствах, підпорядкованих Міністерству освіти і науки України»
- Спільний Наказ N 969/922/216 від 21.10.2010 року «Про організацію та вдосконалення навчання з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту у вищих навчальних закладах України»
- Лист N 1/9-96 від 11.03.98 року «Орієнтовний перелік посад працівників з ненормованим робочим днем системи Міністерства освіти України, яким може надаватись додаткова відпустка»
- Наказ Державного комітету України з нагляду за охороною праці N 81 16.03.2004 року «Про затвердження Правила безпеки під час навчання в кабінетах інформатики навчальних закладів системи загальної середньої освіти»
- Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 01.09.1992 р. N 442
- Методичні рекомендації для проведення атестації робочих місць за умовами праці
- Інструкція з заповнення Карти умов праці при проведенні атестації робочих місць, затверджена Міністерством праці України, Міністерством охорони здоров'я України від 30.11.1992 року №06-41-48
- Положення про розробку інструкцій з охорони праці ДНАОП 0.00-4.15-98
- Перелік робіт з підвищеною небезпекою
- Перелік професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам (затверджено постановою КМУ від 23.05.2001 року №559)

ІІІ. ІНСТРУКЦІЇ З ОХОРОНИ ПРАЦІ НАВЧАЛЬНО-ВИРОБНИЧОЇ ЛАБОРАТОРІЇ З ОБРОБКИ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ

ІНСТРУКЦІЯ

**з дотримання внутрішнього порядку та безпеки
під час занять у навчально-виробничій лабораторії
з обробки продуктів харчування**

1. Загальні положення

- 1.1. До роботи в навчальній майстерні допускаються студенти, які пройшли інструктаж із техніки безпеки з відповідним записом у журналі з техніки безпеки і підписами.
- 1.2. Не можна заходити й перебувати в навчальній майстерні без навчального майстра або викладача.
- 1.3. Робота в навчальній майстерні має проводитися тільки в чіткій відповідності до розкладу занять і графіка роботи навчального майстра та студентів.
- 1.4. Заборонено псувати приміщення навчальної майстерні, меблі, технічні засоби навчання, навчально-методичні засоби, стендові матеріали, використовувати без потреби засоби надання першої медичної допомоги, особисті речі інших учасників навчально-виховного процесу.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

- 2.1. Заборонено заходити до навчальної майстерні у верхньому одязі чи приносити його з собою.
- 2.2. Заборонено заходити до навчальної майстерні без дозволу навчального майстра або викладача після початку навчального заняття.
- 2.3. Заборонено приносити на робоче місце особисті речі, що не мають відношення до навчально-виховного процесу.

3. Вимоги безпеки під час роботи

- 3.1. Не дозволяється працювати в навчальній майстерні без робочого одягу.
- 3.2. Заборонено ходити по майстерні без потреби, голосно розмовляти, порушувати робочу обстановку на занятті.

- 3.3. Не дозволяється вмикати чи вимикати освітлення, електроприлади, устаткування, аудіо- чи комп'ютерну техніку без дозволу та присутності навчального майстра.
- 3.4. У випадку виникнення неполадок необхідно повідомити навчального майстра.
- 3.5. Не дозволяється відкривати фрамуги вікон для провітрювання без дозволу та присутності навчального майстра.
- 3.6. Не дозволяється користуватись мобільним зв'язком під час заняття.
- 3.7. Без дозволу навчального майстра не можна переходити на інше робоче місце.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

- 4.1. Після закінчення навчального заняття кожен студент приводить у належний порядок своє робоче місце, а чергові проводять вологе прибирання та провітрювання навчальної майстерні, миють дошку.
- 4.2. Про недоліки в роботі електроосвітлення, аудіо-, комп'ютерної техніки, системи водопостачання, опалення, чи радіозв'язку, помічені під час роботи, слід негайно повідомити навчального майстра.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

- 5.1. У разі оголошення про аварійну ситуацію, слід залишити приміщення під керівництвом навчального майстра або викладача, дотримуючись схем евакуації з навчальної майстерні, не створюючи паніки та не наражаючи на небезпеку здоров'я і життя учасників навчально-виховного процесу.
- 5.2. Такі ж дії слід виконати і при виявленні пожежі, стороннього запаху, іншій нетиповій ситуації.
- 5.3. У разі недотримання студентами вимог з охорони праці та пожежної безпеки адміністрація інституту може притягти їх до дисциплінарної та адміністративної відповідальності.

Неакуратність, неуважність, недостатнє вміння працювати з інструментами, приладдям та устаткуванням, невиконання правил охорони праці та пожежної безпеки можуть призвести до нещасного випадку.

ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

з надання першої долікарської допомоги

1. Загальні положення

Перша долікарська допомога - комплекс термінових заходів, спрямованих на припинення дії фактора (джерела) ураження, на усунення явищ, що загрожують життю, на полегшення страждань і підготовку потерпілого для допровадження до лікувально-профілактичного закладу, що вживаються в разі нещасних випадків і раптових захворювань.

Зазвичай першу долікарську допомогу (найпростіші медичні дії, що виконуються безпосередньо на місці події в найкоротший термін після травмування) надають працівники, котрі перебувають поруч.

Оптимальний строк надання першої долікарської допомоги вважаються 30 хв. після настання нещасного випадку. Варто пам'ятати, що незворотні процеси починаються приблизно через 3-5 хв. після зупинки серця.

Законодавством передбачено систему відповідних заходів щодо набуття працівниками потрібних знань і навичок. Згідно із Законом України «Про охорону праці» роботодавець вживає термінових заходів для надання допомоги потерпілим та несе безпосередню відповідальність за забезпечення функціонування системи управління охороною праці (ст. 13); працівники зобов'язані дотримуватися вимог нормативно-правових актів з охорони праці, зокрема дбати про безпеку і здоров'я людей у процесі виконання будь-яких робіт чи під час перебування на території підприємства. За порушення цих вимог працівники несуть безпосередню відповідальність (ст. 14).

Здоров'я і життя потерпілого при настанні нещасного випадку багато в чому залежать від того, наскільки швидко та якісно проведена медична допомога. Усі дії людини, що надає допомогу повинні бути доцільними, обміркованими, рішучими, швидкими та зосередженими.

Якщо в потерпілого відсутні зовнішні ознаки життя (немає дихання, не б'ється серце, відсутній пульс) це ні в якому разі не означає, що людина мертва

і можна припинити його оживлення. Висновок про смерть може робити тільки лікар.

При наданні першої долікарської допомоги слід:

- звільнити потерпілого від впливу небезпечного фактора;
- якщо треба, винести потерпілого на свіже повітря, звільнити від одягу, що заважає дихати;
- визначити характер і ступінь пошкодження тіла;
- вжити потрібних заходів з порятунку потерпілого в порядку їх терміновості;
- підтримати основні життєві функції потерпілого до прибуття медичного працівника;
- викликати медичного працівника чи вжити заходів для транспортування потерпілого до найближчого лікувального закладу.

Для успішного надання допомоги треба вміти:

- швидко і правильно оцінити ситуацію в екстремальних умовах;
- оцінити стан потерпілого, діагностувати вид, особливості ураження (травми);
- визначити вид потрібної першої допомоги, послідовність вжиття відповідних заходів, якщо треба, корегувати їх;
- здійснювати весь комплекс невідкладної реанімаційної допомоги, контролювати її ефективність;
- тимчасово зупиняти кровотечу накладанням джгута, стискувальної пов'язки, затисканням судини пальцем;
- робити штучне дихання та закритий масаж серця, оцінювати їх ефективність;
- накладання пов'язки, косинки, шини при переломах кісток, важкому забитті, термічному ураженні;
- надання допомоги при ураженні електричним струмом, зокрема в екстремальних умовах;
- надання допомоги при тепловому і сонячному ударах, утопленні, гострому отруєнні;

- використовувати підручні засоби для надання першої медичної допомоги під час транспортування потерпілого;
- визначити, чи потрібно викликати швидку допомогу, медичного працівника;
- користуватися аптечкою першої допомоги.

Одночасно з наданням долікарської допомоги необхідно викликати швидку допомогу. Повідомити адміністрацію навчального закладу про те, що трапилось.

При наданні першої медичної допомоги важливо не тільки знати її методи, але й вміти поводитися правильно із постраждалим, щоб не спричинити йому додаткового травмування. Слід враховувати, що:

- при важких травмах потерпілого не можна різко рухати адже це може викликати болючий шок;
- знімати одяг чи взуття з потерпілого необхідно дуже обережно щоб не заподіяти йому біль. Якщо зняти одяг важко, треба його розрізати;
- піднімаючи, переносячи та перевозячи потерпілого не можна заподіяти йому занепокоєння та біль, допускати струсу, додавати йому незручне чи небезпечне положення. За найменшої можливості потрібно знайти помічників і перенести потерпілого на ношах. Піднімати потерпілого й укладати на ноші необхідно узгоджено краще по команді. Брати постраждалого потрібно зі здорової сторони, стоячи на одному коліні, не змінюючи його положення. Варто підсунути руку під спину так, щоб пальці показали з іншого боку. Якщо можливо, треба не переносити потерпілого до нош, а не встаючи з колін піднятися з землі так, щоб хто-небудь підклав у цей час під нього ноші. Особливо це важливо при будь-яких переломах. У цих випадках необхідно, щоб місце перелому хтось підтримував;
- при переломі хребта, якщо ноші м'які, а також при переломі нижньої щелепи, якщо потерпілий задихається, потрібно потерпілого класти обличчям униз. Рівною місцевістю потерпілого несуть ногами вперед, а піднімаючи в гору чи сходами навпаки вперед головою. Ноші треба

підтримувати в горизонтальному положенні. Щоб не качати ноші, носії повинні йти в ногу, з трохи зігнутими колінами та піднімати ноги якомога менше. Знімають потерпілого з нош так само, як і піднімають з землі та укладають на ноші. При перенесенні потерпілого на ношах на велику відстань до ручок нош прив'язують лямки, яку перекидають через шию;

- перевозити потерпілого у важкому стані краще якщо можна покласти його (не перекладаючи) у візок на тих же ношах, підстеливши щось (солому, сіно чи траву) якщо це можливо. Їхати потрібно обережно, уникаючи тряски.

Контроль за організацією надання першої долікарської допомоги, наявністю та комплектністю аптечок, справністю пристосувань та засобів надання першої допомоги, а також навчання персоналу покладається на медичних працівників та адміністрацію навчального закладу.

2. Перша допомога потерпілим

Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.

Якщо у разі ураження електрострумом не надати першої допомоги протягом 2 хв., може настати смерть.

Головне при наданні першої допомоги - якнайшвидше звільнити потерпілого від дії струму.

Для звільнення потерпілого при ураженні електричним струмом необхідно:

- вимкнути рубильник або викрутити запобіжник;
- вимкнути струмоведучі мережі живлення;
- сухими руками відкинути від потерпілого привід, який знаходиться під напругою потерпілого від електричних проводів від струмопровідних частин установки. При напрузі в установках до 1000 В можна взятися за сухий одяг потерпілого, не торкаючись відкритих частин тіла. Слід користуватися гумовими рукавичками або намотати на руку шарф, прогумований плащ і т.п. Рекомендується стати на ізолюваний предмет (на суху дошку, на згорток сухого спецодягу).

При відділенні потерпілого від струмопровідних частин потрібно діяти однією рукою. Якщо електричний струм проходить в землю через потерпілого і він

судорожно стискає один провід, то простіше перервати струм, відокремивши потерпілого від землі (підсунувши під нього суху дошку або відтягнувши за ноги від землі вірьовкою, або відтягнувши за одяг), дотримуючись при цьому запобіжних заходів. Можна також перерубати дроти сокирою з сухою ручкою або перекусити їх інструментом з ізольованими ручками. Перерубувати або перекушувати проводи слід пофазово, тобто кожний провід окремо, при цьому рекомендується стояти на сухих дошках, на дерев'яній драбині.

Для звільнення потерпілого від струмоведучих частин під напругою понад 1000 В слід одягнути діелектричні рукавиці та боти і діяти штангою або ізольованими кліщами, розрахованими на відповідну напругу.

Не слід забувати про небезпеку крокової напруги, якщо струмоведуча частина лежить на землі. Тому після звільнення потерпілого необхідно винести з цієї зони. Без засобів захисту пересуватися в зоні розтікання струму по землі слід не відриваючи ноги одна від одної.

У випадку судорожного обхвату потерпілим електричного проводу, який знаходиться під напругою, потрібно розгорнути руки потерпілому, відриваючи його від проводу послідовним відгинанням окремих пальців, при цьому працівник, який надає допомогу, повинен бути у діалектичних рукавицях і знаходитись на ізолюючій від землі основі.

Якщо потерпілий тільки що прийшов до тями від запаморочення, його необхідно покласти та до прибуття лікаря забезпечити повний спокій, безперервно спостерігати за диханням та пульсом, дати випити 15-20 краплин настойки валеріани, вкрити теплим покривалом і напоїти гарячим чаєм. Не можна дозволяти йому рухатися, оскільки відсутність тяжких симптомів після ураження електричним струмом не виключає можливості подальшого погіршення стану. Якщо потерпілий знаходиться в несвідомому стані, але у нього стійке дихання та пульс, його слід укласти розстебнувши одяг, створити приток свіжого повітря, дати понюхати нашатирний спирт, побризкати водою. Якщо потерпілий знаходиться в несвідомому стані, а дихання його рідке та судомне, або він зовсім не дихає та в нього не можна нашупати пульс, необхідно негайно приступити до штучного дихання та непрямого масажу

серця, знявши перед цим одяг. Штучне дихання продовжувати до тих пір, поки не з'явиться самостійне дихання або поки не стане ясно, що наступила смерть. У всіх випадках ураження електричним струмом терміново викликати лікаря або після надання першої медичної допомоги доставити потерпілого до лікувального закладу.

Штучне дихання рекомендується проводити лише в тих випадках, якщо потерпілий не дихає або дихання рідке, судомне, а також якщо дихання поступово погіршується.

ШТУЧНЕ ДИХАННЯ (ШД)

Для проведення штучного дихання слід зробити такі дії:

- Необхідно покласти хворого на спину, розстебнути стискаючий грудну клітку одяг, пояс та забезпечити вільну прохідність дихальних шляхів.
- Прослідкуйте за рухом грудної клітки.
- Перевірте, чи прослуховується дихання.
- Прихилившись щокою до потерпілого, відчуйте потік повітря.

Якщо ознаки дихання відсутні, покличете допомогу і способом рот-до-рота зробіть штучне дихання.

СПОСІБ РОТ-ДО-РОТА:

- Огляньте порожнину рота, якщо потрібно очистіть її.
- Відхиліть різко голову, для цього підкладіть, одну руку під шию, другою відсуньте чоло хворого назад.

Пам'ятайте, що надмірне відведення голови може призвести до звуження дихальних шляхів!

- Покрийте рот потерпілого чистим шматком тканини, марлі.
- Затисніть ніздрі.
- Глибоко вдихніть самі.
- Швидко та щільно притисніть свій рот до відкритого рота потерпілого.
- Зробіть два вдування. Видих здійснюється пасивно, за рахунок еластичних сил грудної клітки. Число видихів у хвилину повинно бути не менше 10-12. Вдування потрібно проводити швидко та різко, щоб тривалість вдиху була

у 2 рази менше часу видиху.

- Після кожного вдювання піднімайте свою голову, щоб потерпілий видихнув повітря.
- Прослідкуйте за рухом повітря.
- Якщо грудна клітина не піднімається, ще більше відведіть голову потерпілого назад, розігнувши шию, і продовжуйте штучне дихання.
- Забезпечте герметичність вдювання повітря.
- Після проведених двох активних вдювань, перевірте пульсацію сонної артерії на шії.
- Якщо пульсація відчутна, продовжуйте штучне дихання з частотою одне вдювання кожні 5 секунд – для дорослих; контроль пульсу – через одну хвилину, а потім через кожні 5 хвилин.

Необхідно слідкувати, щоб повітря, що вдихається, не призвело до надмірного розтягнення шлунка. У цьому випадку з'являється небезпека виділення харчових мас зі шлунку та потрапляння їх у бронхи. Зрозуміло, дихання рот у рот створює значні гігієнічні незручності. Уникнути безпосереднього доторкання до рота хворого можливо, вдюваючи повітря через марлеву серветку, хустку або будь-яку іншу нещільну матерію. При цьому методі вентиляції легень можна застосовувати повітроводи.

При використанні методу дихання рот у ніс вдювання повітря відбувається через ніс. При цьому рот потерпілого повинен бути закритий рукою, якою одночасно зміщують щелепу доверху для попередження западання язика.

Якщо у потерпілого відсутній пульс, необхідно разом з штучним диханням проводити зовнішній масаж серця.

ОСНОВНІ ПРАВИЛА ПРОВЕДЕННЯ ЗОВНІШНЬОГО МАСАЖУ СЕРЦЯ

- Потерпілого треба положити на тверду поверхню (підлога, дошка або низьке ліжко) для попередження можливого зміщення його тіла зусиллями рук «масажиста», уникнення неефективності проведення зовнішнього масажу серця.

- Той, хто робить зовнішній масаж серця, стає збоку від

хворого.

- Зона прикладення сили його рук розміщена на нижній третині грудина, строго на серединній лінії.
- Для проведення масажу кладуть долоні одна на одну навхрест і тиснуть на грудину в зоні, розміщеній на 2 поперечних пальці (3-4,5 см) вище від мечоподібного відростку.
- Випрямлені в ліктьових суглобах руки масажиста розміщують таким чином, щоб тиск здійснювало тільки зап'ястя.
- Стиснення грудної клітки потерпілого проводиться за рахунок тиску тулуба масажиста.
- Зміщення грудина в напрямі до хребта (тобто глибина вгинання грудної клітки) становить 4-6 см. Тривалість одного стискання грудної клітки – 0,5-1 с (темп масажу – 60 разів на 1 хв.). При участі у реанімації двох чоловік слід робити роздування легень після кожних 5 стискань грудина.
- В інтервалах руки з грудина не знімають, пальці залишаються припіднятими, руки повністю випрямлені в ліктьових суглобах.

Під час проведення зовнішнього масажу серця і штучного дихання однією людиною після двох швидких нагнітань повітря в легені потерпілого проводиться 12-15 стискань грудної клітки, співвідношення 2:15.

Обов'язковою умовою проведення зовнішнього масажу серця є постійний контроль за його ефективністю.

Критерії ефективності зовнішнього масажу серця:

- поява пульсового поштовху на сонній і стегновій, а інколи і на променевій артеріях потерпілого;
- підвищення артеріального тиску до 60-80 мм рт.ст.;
- зміна кольору шкірних покривів: вони стають менш блідими, сірими, синюшними;
- звуження зіниць, якщо вони були розширені з появою реакції на світло (звуження зіниці під впливом світла);
- поява самостійних дихальних рухів.

Слід пам'ятати, що грубе проведення зовнішнього масажу серця може призвести до тяжких ускладнень - переламаним ребрам з пошкодженням легенів та серця. При сильному тиску на мечоподібний відросток грудини може статися розрив шлунка та печінки. Особливу обережність слід виявляти при проведенні масажу у дітей та людей похилого віку.

Зовнішній масаж серця проводять до того часу, поки не прибуде бригада швидкої медичної допомоги або не відновиться самостійне стійке дихання і діяльність серця.

Перша допомога при переломах, вивихах, розтягу зв'язок суглобів, ударах

При переломах, вивихах необхідно надати потерпілому зручне положення, яке виключає рухи пошкодженої частини тіла. Це досягається шляхом накладання шини, а при її відсутності можна використати палки, дошки, фанеру і т.д. Шина повинна бути накладена так, щоб були надійно іммобілізовані два сусідні з місцем ушкодження суглоби (вище і нижче), а якщо перелом плеча чи стегна - три суглоби. Накладають шину поверх одягу або кладуть під неї що-небудь м'яке - вату, шарф, рушник. Шина повинна бути накладена так, щоб центр її знаходився на рівні перелому, а кінці накладалися на сусідні суглоби по обидва боки перелому. Фіксація відкритого перелому вимагає дотримання додаткових умов. З метою попередження забруднення рани, необхідно змастити поверхню шкіри навколо рани настоячкою йоду, попередньо зупинивши кровотечу, і накласти стерильну пов'язку.

Особливо небезпечні травми хребта. У таких випадках необхідно обережно, не піднімаючи потерпілого, підсунути під його спину дошку, щит, двері тощо.

При переломі ребер необхідно міцно забинтувати груди або стиснути їх рушником під час видиху. При ушкодженні тазу необхідно обережно стягнути його широким рушником, покласти на тверді ноші, а під зігнуті і розведені колінні суглоби підкласти валик.

При переломах і вивихах ключиці у підм'язову западину кладуть вату або інший матеріал, згинають руку в лікті під прямим кутом і прибинтовують її до тулуба. Рука нижче ліктя повинна перебувати у косинці, яку підв'язують до шиї.

При переломах і вивихах кисті та пальців рук роблять таким чином: кисть руки з вкладеним у долоню жмутом вати, бинта (пальці зігнуті) прикладають до шини, яка повинна починатися біля середини передпліччя і закінчуватися біля кінців пальців, і перебинтовують.

При розтягу зв'язок суглобів - підняти хвору кінцівку догори, накласти холодний компрес та тісну пов'язку, створити спокій до прибуття лікаря.

При ударах - забезпечити потерпілому повний спокій, накласти на місце удару холодний компрес. При ударах із синцями, місце удару змастити настоянкою йоду.

УШКОДЖЕННЯ ОЧЕЙ

Дрібні механічні частки, які потрапили до ока, потрібно дуже обережно витягнути вологим кутиком тканини.

Якщо це Вам не вдається, то накладіть на око легку пов'язку та відвезіть потерпілого до лікарні.

Якщо стороннє тіло потрапило під верхню повіку, потрібно потягнути її за вії донизу (потерпілий має дивитися вниз). Для вилучення стороннього тіла з нижньої повіки варто відтягнути її вниз і обережно зняти його кутиком чистого носовичка (потерпілий має дивитися вгору).

Якщо до ока потрапили уламки скла, металу тощо, в жодному разі не можна виймати їх. Слід покласти на око пов'язку і доправити потерпілого до лікарні.

Сторонні дрібні предмети, які застрягли в очному яблуці, не можна самостійно вилучати.

Хімічні речовини потрібно вимивати з ока одразу ж теплою водою, повільним струменем, протягом 10 хвилин, перед тим, як відвезти потерпілого

до лікарні. Хімічний порошок, наприклад, вапно, потрібно усунути спочатку з ділянки навколо ока, а потім промити саме око.

Надання першої допомоги при пораненні й кровотечі.

Перша допомога при пораненні й кровотечі полягає у зупиненні кровотечі, захисті рани від забруднення, послабленні болю.

Перша допомога зводиться до обережного накладання на рану індивідуального пакета. При цьому мити її водою, змивати кров з рани забороняється. Слід знезаражити перекисом водню або йодною настоянкою місце поранення і накласти чисту пов'язку.

Якщо індивідуального пакета немає, для перев'язування використовуйте чисту носову хустинку. У цьому випадку приготувану для перев'язування тканину змочіть настоянкою йоду так, щоб пляма йоду трохи перебільшувала розміри рани.

Кровотечі можуть бути капілярними, артеріальними, венозними і змішаними.

При кровотечі необхідно підняти поранену кінцівку, закрити рану перев'язувальним матеріалом і притиснути ділянку біля неї на 4-5 хв., не торкаючись рани пальцем. Після цього рану треба забинтувати. Якщо кровотеча продовжується, слід вдатися до здавлювання кровоносних судин за допомогою згинання кінцівки у суглобах, притискування кровоносних судин пальцями, джгутом чи закруткою.

При артеріальній кровотечі, яка є особливо небезпечна для життя, треба діяти негайно. Кров пульсує фонтаном, тому перш за все вище місця поранення треба швидко притиснути пальцями ушкоджену судину в точках, де прощупується пульс і накласти джгут. Щоб не пошкодити нерви і шкіру, його накладають поверх одягу, хустки, або іншої м'якої тканини. Коли джгута немає, можна скористатися ременем або зробити закрутку з будь-якого шнура, тканини. Для цього між тканиною і

тілом вставити міцну палицю і закрутити тканину до зупинки кровотечі. Потім палицю прибінтувати до тіла.

Джгут залишити на кінцівках не більше як на 1,5-2 години, а в холодну пору року на 1 годину, інакше настане омертвіння тканини. Щоб цього не сталося до джгута приколотити записку з точним зазначенням часу його накладання. Якщо потерпілого за цей час неможливо доставити до лікарні, через 1,5-2 години послабити джгут на 1-2 хв, якщо кровотеча продовжується, джгут затягнути.

При внутрішній кровотечі (кровотечі в черевну порожнечу, порожнину грудей, черепа), яку можна встановити тільки за зовнішнім виглядом людини (вона стає блідою, виступає холодний піт, пульс частішає і слабне) треба негайно викликати швидку допомогу. До її прибуття потерпілого покласти напівсидячи і не рухати з місця. До ймовірного місця кровотечі (живота, грудей, голови) прикладають холодний компрес (мішечок із льодом або снігом, грілку або пляшку з холодною водою).

При пораненні великих судин шії і верхньої частини грудної клітки джгут не накладається. Кровотеча зупиняється при натисканні пальцем на поранену судину у самому місці поранення.

Перша допомога при опіках

Опіки класифікуються за джерелом виникнення на:

- термічні — опіки, що виникають внаслідок дії джерел тепла (полум'я, розжарених металів, променевої енергії та ін.);
- хімічні — опіки, що спричинюються дією будь-якої хімічної речовини;
- термохімічні:
- електричні (електроопіки) — опіки, які виникають при проходженні крізь тканини електричного струму;
- радіаційні;
- світлові — термічні опіки, які виникають внаслідок інтенсивного світлового випромінювання;
- променеві — ураження, що виникають внаслідок місцевої дії на шкіру іонізуючого випромінювання;
- сонячні — опіки шкіри, які виникають внаслідок дії сонячного випромінювання.

Розрізняють 4 ступені опіків:

- I ступінь небезпечності - почервоніння шкіри.
- II ступінь середньої тяжкості - утворення пухирів.
- III ступінь - тяжкий - змертвіння всієї товщини шкіри.
- IV ступінь - надзвичайно тяжкий - обвуглювання тканин тіла.

При опіках I і II ст. слід негайно покласти на вражене місце примочку зі спиртом, горілкою, одеколоном або слабким розчином марганцевокислого калію. Спирт та його похідні стримують подальше руйнування клітин і водночас знезаражують місце ушкодження.

При III-IV ст. на вражені місця накладають стерильні пов'язки. При великих опіках використовують чисті, випрасувані простирадла. Потерпілого слід напоїти чаєм або мінеральною водою і терміново доставити до лікарні.

При наданні першої допомоги при опіках, теплових ударах слід швидко припинити дію високої температури. Це має особливо велике значення при займанні одягу і при опіках рідиною через одяг. У першому випадку необхідно загасити полум'я, а зробити це доволі складно, бо від болю вона втрачає контроль над собою, кидається в різні боки, посилюючи тим самим горіння. Передусім треба:

- потерпілого зупинити будь-яким способом: крикнути чи повалити на землю;
- зірвати одяг або погасити, заливши водою великою кількістю (15 хв. і більше). Будьте обережні, щоб уникнути переохолодження постраждалого, особливо взимку. Коли води немає, накиньте на нього якийсь одяг чи щільну тканину, не закриваючи голови, щоб не спричинити опіку дихальних шляхів і отруєння токсичними продуктами горіння;

Пам'ятайте, що висока температура впливає на шкіру тим сильніше, чим довше й щільніше притиснутий до неї одяг, який тліє.

- зніміть всі речі з обпеченої ділянки тіла (одяг, пасок, годинник, обручку та інші речі);
- не знімайте одяг чи інші речі, що прилипли, до обпеченої ділянки;
- шкіру навколо опіків потрібно обробити розчином марганцівки або

- спиртом;
- обгорніть обпечену ділянку свіжою, чистою, гладенькою тканиною;
 - ні в якому разі не змащуйте опік ні жиром, ні спиртом, ні маслом, ні кремом;
 - якщо опік великий, покладіть потерпілого на землю, якщо це можливо, підніміть і потримайте його ноги;
 - до приїзду лікаря дайте потерпілому будь-який знеболювальний засіб, напоїть теплим чаєм і укрийте тепліше, перевіряйте пульс та дихання кожні 10 хв. При шоку терміново дайте 20 капель настоянки валеріани.

Пухирі, що з'явилися на шкірі, розривати не треба, досить обробити їх спиртом і на уражене місце накласти стерильну пов'язку. Коли площа ушкодження велика, потрібно загорнути потерпілого в чисте простирадло, огорнути ковдрою або іншими теплими речами. На обличчя пов'язку можна не накладати, досить прикрити від пилу стерильною серветкою.

При промоканні одягу гарячою водою, його також необхідно облити холодною водою або зірвати. Швидке занурення обпеченого місця у холодну воду зменшує біль і тяжкість опіку.

При опіках кислотами місце ретельно промивають струменем води протягом 10-15 хв. Обпечене місце промити 5%-ним розчином перманганату калію або 10%-ним розчином питної соди (одна чайна ложка на склянку води). На місце опіку накладають бинт. Місце опіків їдкими лугами (каустичною содою, негашеним вапном) промивають проточною водою протягом 10-15 хв., потім слабким розчином оцтової кислоти. Місце опіків накривають марлею.

При опіках очей електричною дугою роблять холодні примочки з розчину борної кислоти, потім потерпілого направляють у медичний заклад.

Не панікуйте за будь-якої ситуації. Паніка – перший ворог безпеки.

Перша допомога при обмороженні, переохолодженні

Обмороження виникає при місцевій дії холоду на тіло. Холод, діючи на судини, спричиняє їх звуження, внаслідок цього відбувається недостатнє кровопостачання певної ділянки тіла, що проявляється у поблідненні шкіри.

Якщо вчасно не буде надано першу допомогу, то це може спричинити до відмирання тканини.

Розрізняють три ступені обмороження:

I - побіління і втрата чутливості;

II - почервоніння і поява «пухирів»;

III - омертвіння тканин, які набувають буро-червоного кольору.

При обмороженні I ступеня слід розтерти обморожені місця тіла сухою теплою тканиною до почервоніння.

При обмороженні II і III ступенів - накласти стерильні сухі пов'язки і забезпечити негайну доставку потерпілого у лікарню.

При легкому ступені переохолодження тіло розігрівають розтиранням, дають випити кілька склянок теплої рідини. При середньому і тяжкому ступенях - тіло енергійно розтирають вовняною тканиною до почервоніння шкіри, дають багато пити.

Перша допомога при укусах тварин, змій, комах

При укусі здоровою твариною рану промивають і накладають пов'язку, в іншому разі потерпілого доправляють до медичного закладу.

Якщо вкусила змія, треба спершу забезпечити фізичний спокій потерпілого. Можна інтенсивно відсмоктати отруту ротом (якщо в роті немає ранок) протягом 10-15 хв., постійно спльовуючи. Припікати ранки не можна.

Накладати джгут можна лише при укусі кобри, але не довше ніж на 30-40 хв. Потерпілому рекомендується вживати багато рідини.

Якщо покусали бджоли, оси, слід накладати холодний компрес на місце укусу. Дати потерпілому випити солодкого чаю, 1г аспірину, пігулку димедролу.

Перша допомога при отруєнні

Причиною отруєння є проникнення в організм людини різних токсичних речовин. Захворювання починається через 2-3 години, інколи через 20-26 годин.

Причиною отруєння оксидом вуглецю (II) є вдихання чадного газу, продуктів горіння, диму. Потерпілому необхідно забезпечити приплив свіжого повітря. Якщо є можливість, дати подихати киснем. Звільнити його від одягу,

який утруднює дихання, дати понюхати нашатирний спирт. На голову і груди потерпілого покласти холодний компрес. У разі припинення дихання необхідно робити штучне дихання.

При отруєнні кислотою, якщо нема симптомів, що свідчать про прорив стравоходу або шлунка, потерпілого слід напоїти розчином питної соди, водою. При отруєнні лугом потерпілого поють оцтовою водою, лимонним соком. При наявності підозри на прорив (нестерпний біль за грудною кліткою або в ділянці шлунка) потерпілому не слід нічого давати пити, а негайно транспортувати у лікувальний заклад.

При харчовому отруєнні потерпілому кілька разів промивають шлунок (примушують випити 1,5-2 л води, а потім викликають блювання подразненням кореня язика) до появи чистих промивних вод. Можна дати 8-10 таблеток активованого вугілля. Потім дають багато чаю, але не їжу. Якщо після отруєння пройшло 1-2 год. і отрута надходить вже із шлунку до кишечника, то викликати блювання даремно. У такому випадку необхідно дати потерпілому проносне (2 столові ложки солі на 1 склянку води). Для зменшення всмоктування отрути слизовою оболонкою шлунково-кишкового тракту потерпілому можна дати розведені крохмаль або молоко.

Щоб запобігти зупинці дихання і кровообігу, необхідне постійне спостереження за потерпілим.

ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

з пожежної безпеки для студентів

1. Загальні положення

1.1. Інструкція вивчає організаційні і технічні заходи щодо пожежної профілактики з метою недопущення розповсюдження пожежі на випадок її виникнення.

1.2. Кожен працівник зобов'язаний знати і точно виконувати правила пожежної безпеки, а при виникненні пожежі — взяти всіх залежних від нього заходів для врятування людей і її гасіння.

1.3. Сходові клітки, евакуаційні виходи, проходи, коридорні тамбури повинні

бути постійно вільними.

1.4. У навчальних кабінетах парти, столи, стільці необхідно встановлювати так, щоб не заставляти виходів із кабінетів.

1.5. У навчальних майстернях слід суворо дотримуватися протипожежного режиму. Споруди, приміщення повинні постійно утримуватись у чистоті.

1.6. У майстернях не повинно бути запасу матеріалів із дерева більше, ніж на один день.

1.7. Увесь пожежний інвентар і обладнання треба утримувати у справному стані, розміщувати на видних місцях.

1.8. На території не дозволяється розкладання вогнищ, спалювання сміття.

1.9. У приміщеннях забороняється палити і розкидати недопалки та запалені сірники.

2. Вимоги пожежної безпеки перед початком роботи

2.1. У фізичних і хімічних лабораторіях, кабінетах, коморах реактиви та інші речовини й матеріали потрібно зберігати у шафах, що замикаються, ключі від яких повинні бути у викладачів.

2.2. Забороняється використовувати електроприлади із пошкодженою ізоляцією, зберігати біля них рідини, які легко загоряються, обгортати папером або тканиною електричні лампи.

2.3. Не працювати на несправному обладнанні.

2.4. У фізичних та хімічних кабінетах забороняється працювати студентам із реактивами, електричними та іншими нагрівальними приладами без дозволу викладача, керівника.

2.5. Перед початком роботи на газовому обладнанні перевірити наявність газу у приміщенні, тяги, герметичність газопроводу, положення газових кранів. При виявленні запаху газу не запалювати сірників, не вимикати і не вмикати електроприладів, викликати аварійну газову службу.

2.6. Перед початком роботи на електрообладнанні перевірити наявність і надійність кріплення захисних засобів і з'єднання захисних засобів та захисного заземлення, занулення.

3. Вимоги пожежної безпеки під час виконання робіт

3.1. Виконувати лише ту роботу, з якої пройшли інструктаж, не передоручати роботу іншим особам.

3.2. Забороняється використовувати пожежний інвентар та обладнання для господарських та інших потреб, не пов'язаних із пожежогасінням.

3.3. Під час експлуатації електроустановок не дозволяється

- використовувати кабелі і проводи із пошкодженою ізоляцією або такою, що втратила захисні властивості;
- залишати під напругою електричні проводи і кабелі з неізольованими кінцями;
- переносити ввімкнені прилади та ремонтувати обладнання, яке перебуває під напругою;
- залишати без догляду ввімкнені в електромережу нагрівальні прилади, обладнання;
- користуватися пошкодженими (несправними) розетками;
- зав'язувати і скручувати електропроводи;
- застосовувати саморобні подовжувачі, які не відповідають вимогам ПУЕ щодо переносних (пересувних) електропроводів;
- використовувати побутові електронагрівальні прилади (праски, чайники, кип'ятильники тощо) без негорючих підставок та у приміщеннях, де їх застосування не передбачене.

3.4. Забороняється самостійно усувати несправності електромережі і електрообладнання.

3.5. В лабораторіях забороняється працювати студентам із реактивами, електричними та іншими нагрівальними приладами без нагляду викладача.

3.6. Зварювальні роботи під час ремонту системи опалювання, водопостачання, каналізації можуть проводитися тільки з дозволу директора.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

4.1. Щоденно після закінчення занять у кабінетах, майстернях, лабораторіях викладачі, лаборанти, майстри виробничого навчання повинні уважно оглядати всі приміщення, що закриваються, вимикати електроприлади, освітлення, усувати виявлені недоліки.

4.2. Після закінчення роботи слід прибрати сміття, відходи та виробничі обрізки.

4.3. Після кожного заняття необхідно усі пожежо-, вибухонебезпечні речовини та матеріали винести із аудиторій у спеціально виділені та обладнані приміщення.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. У випадку виникнення пожежі дії працівників навчального закладу мають бути спрямовані на створення безпеки людей, в першу чергу студентів, їхнє рятування та евакуацію.

5.2. Кожен працівник, який виявив пожежу або її ознаки (задимлення, запах горіння або тління різних матеріалів тощо), зобов'язаний

- негайно повідомити про це за телефоном 101 пожежну частин; (при цьому слід чітко назвати адресу, місце виникнення пожежі, а також свою посаду та прізвище);
- сповістити про пожежу директора, його заступників;
- організувати зустріч пожежних підрозділів, вжити заходів щодо гасіння пожежі наявними засобами пожежогасіння.

5.3. Директор, його заступники, що прибули на місце пожежі зобов'язані:

- здійснювати керівництво евакуацією людей та гасіння пожеж до прибуття пожежних підрозділів;
- організувати вимкнення мереж електро- та газопостачання і здійснення інших заходів, які сприяють ліквідації пожежі;
- із метою запобігання пожежі викладачам, майстрам не можна за лишати студентів без нагляду з моменту виявлення пожежі до її ліквідації
- залишаючи приміщення або будівлі, що постраждали від пожежі потрібно зачинити за собою всі двері і вікна;
- організувати перевірку наявності всіх студентів, працівників, евакуйованих з будівлі за списками і журналами.

ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

під час роботи з електричним водонагрівачем

1. Загальні положення

1.1. Ця інструкція є обов'язковою для всіх, хто виконує роботи з електричним водонагрівачем.

1.2. Працівники повинні знати, що неправильна експлуатація електричного водонагрівача, недбалий догляд за ним може призвести до пожеж, вибухів, опіків та інших нещасних випадків.

2. Вимоги до безпеки перед початком роботи

2.1. До користування електричним водонагрівачем можуть бути допущені особи, які пройшли навчання щодо експлуатації побутових; електричних приладів.

2.2. До початку роботи працівник повинен:

- перевірити приміщення щодо безпечних умов праці, наявність засобів індивідуального захисту від ураження електричним струмом;
- знати правила надання першої невідкладної допомоги та практичного застосування штучного дихання при ураженні електричним струмом;
- переконатися в тому, що водонагрівач заповнений водою, а запобіжний клапан знаходиться в робочому стані.

3. Вимоги до безпеки під час роботи

3.1. Для користування водонагрівачем необхідно:

- увімкнути водонагрівач в електричну мережу, виконуючи запобіжні заходи (сухі руки, наявність гумового килимка на підлозі, справність розетки тощо);
- перевірити, чи перекритий кран централізованої подачі гарячої води на харчоблок;
- відкрити всі крани, що розташовані після патрубка добору гарячої води;
- відкрити всі крани, що розташовані до патрубка подачі холодної води (ознакою остаточного заповнення водонагрівача є безупинне витікання води з крана змішувача);
- перекрити крани в місцях водорозбору.

3.2. Увімкніть зовнішній вимикач живлення (чи автоматичний вимикач)

водонагрівача. Після початкового нагрівання водонагрівач готовий до експлуатації.

3.3. При відкриванні крана гарячої води на змішувачі матимете гарячу воду з водонагрівача.

3.4. Якщо водонагрівач не планується використовувати тривалий час, то його необхідно від'єднати від електромережі й осушити.

3.5. У процесі роботи водонагрівача працівник повинен слідкувати за наявністю холодної води та електричної напруги.

3.6. Водонагрівач має двополярний автоматичний запобіжник безпеки, який автоматично розмикає ланцюг електроживлення нагрівання у випадку перевищення температури води вище норми. Цей запобіжник може спрацювати при транспортуванні і стрибках напруги. Повернення у робоче положення здійснюється вручну після встановлення чинника, що призвів до спрацювання автоматики, і тільки після узгодження з фахівцями центру технічного обслуговування.

3.7. Водонагрівач необхідно утримувати у чистоті, не допускати його забруднення.

3.8. Забороняється:

- прикріпляти до водонагрівача мотузки;
- сушити на водонагрівачі білизну;
- експлуатацію приладу в умовах підвищеної вологості (більше 80 %);
- використання нестандартних витратних матеріалів і запасних частин;
- унесення змін і доробок споживачем при механічних ушкодженнях, під час стороннього втручання, за невиконання вимог інструкції з експлуатації.

4. Вимоги до безпеки після закінчення роботи

4.1. Відключити водонагрівач від електромережі.

4.2. Осушити. Для цього потрібно перекрити подачу в нього холодної та вихід гарячої води, від'єднати запобіжний клапан (у тому випадку, якщо заздалегідь не був передбачений додатковий монтаж трійника та зливного крана між запобіжним клапаном і водонагрівачем), відкрити всі крани на виході, злити воду.

4.3. Перевірити зовнішній та внутрішній стани водонагрівача.

4.4. Перш ніж здійснювати будь-які роботи з профілактики чи ремонту водонагрівача, необхідно відключити його від електромережі через головний (автоматичний) вимикач.

4.5. При виявленні несправностей, які не викликані відсутністю подачі холодної води, електроенергії, звернутися за технічною допомогою до сервісного центру.

5. Вимоги до безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. При виникненні перешкод у роботі водонагрівача негайно відключити її від електроживлення і звернутися по допомогу до кваліфікованого спеціаліста з ремонту електротехніки.

5.2. У разі виникнення пожежі в приміщенні негайно відключити всі електроприлади від мережі, викликати пожежну частину за телефоном 101, повідомити адміністрацію навчального закладу, приступити до гасіння наявними засобами пожежогасіння.

5.3. У разі отримання травм повідомити про це директора навчального закладу або особу, яка його заміняє, надати першу долікарську допомогу і звернутися до лікаря.

5.4. При ураженні електричним струмом негайно відключити напругу, організувати надання першої (долікарської) допомоги, а у разі необхідності викликати швидку допомогу за телефоном 103.

5.5. Виконувати всі вказівки директора навчального закладу або особи, яка його заміняє.

ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

під час роботи з вижарною шафою

1. Загальні положення

1.1. Ця інструкція є обов'язковою для всіх, хто працює з вижарною шафою.

1.2. Працівники повинні знати, що неправильна експлуатація вижарної шафи, недбалий догляд за нею може призвести до пожежі, вибухів, опіків та інших нещасних випадків.

1.3. До користування вижарною шафою допускаються особи, які пройшли

навчання щодо експлуатації побутових електричних приладів, перевірку знань та відповідний інструктаж з техніки безпеки.

1.4. Оператор, який отримав допуск до роботи з вижарною шафою, проходить вступний інструктаж при прийомі на роботу, первинний — на робочому місці, повторний — кожних наступних три місяці.

1.5. Оператор повинен знати правила надання першої невідкладної допомоги та практичного застосування штучного дихання при ураженні електричним струмом.

1.6. У кожному конкретному випадку питання експлуатації вижарної шафи узгоджуються з територіальною санепідемстанцією.

2. Вимоги до безпеки перед початком роботи

2.1. Установку і перше введення в експлуатацію здійснювати згідно з інструкцією з експлуатації вижарної шафи, скориставшись допомогою тільки кваліфікованого спеціаліста з електрообладнання.

2.2. Перед початком роботи працівник повинен:

- перевірити приміщення щодо безпечних умов праці, наявності засобів індивідуального захисту від ураження електричним струмом;
- знати правила надання першої невідкладної допомоги та практичного застосування штучного дихання при ураженні електричним струмом;
- переконатися в тому, що дверцята, ущільнювачі, які герметизують шафу, стінки шафи неушкоджені. Експлуатація шафи у випадку виявлення ушкоджень неприпустима й може бути відновлена тільки після ремонту кваліфікованим фахівцем;
- підготувати тільки той тип посуду, що підходить для вижарної шафи;
- не робити спроб самостійного регулювання або ремонту дверцят, панелі керування, блокувальних контактів або будь-яких інших частин шафи.

2.3. Шафу підключати тільки до електромережі із захисним заземленням. Якщо розетка не обладнана захисним заземленням, звернутися до кваліфікованого спеціаліста, не переробляти штепсельну вилку і не користуватися перехідними приладами.

2.4. При підключенні до мережі без захисного заземлення можливе ураження

електричним струмом!

2.5. Включення штепсельної вилки проводити тільки при «0» положенні пакетного перемикача і вимкнених нагрівальних елементах шафи. За порушення цієї вимоги можливе дугове перекриття контактів вилки чи отримання травми робітником.

2.6. Параметри електромережі повинні відповідати потужності шафи.

3. Вимоги до безпеки під час роботи

3.1. Подати напругу до шафи відповідними кнопками. Ручкою терморегулятора виставити необхідну температуру.

3.2. Після виходу шафи в режим помістити в неї напівфабрикати.

3.3. Процес підтримки встановленої температури відбувається автоматично. Час приготування страви визначати експериментально.

3.4. Поверхня приладу термічної обробки має високу температуру, тому до неї не можна торкатися.

3.5. Для підключення вижарної шафи використовувати тільки розетки із заземленням.

3.6. Не залишати без нагляду ввімкнену установку. Це може спричинити і пожежу.

3.7. Не допускати студентів до роботи з вижарною шафою.

3.8. Не виконувати ремонт при діючій напрузі.

3.9. Періодично протирати шафу вологою ганчіркою, не допускати потрапляння води на струмопровідні частини. Забороняється експлуатація обладнання до повного його висихання.

4. Вимоги до безпеки після закінчення роботи

4.1. Видалити за допомогою вологої ганчірки залишки їжі або пролиту рідину. Особливо ретельно необхідно чистити і видаляти всі крихти і залишки їжі, що знаходяться між дверцятами і ущільнювачами вижарної шафи для забезпечення надійного закривання дверцят.

4.2. Видалити краплі жиру із внутрішніх поверхонь наміленою ганчіркою, потім змити ганчіркою мило й протерти насухо. Не користуватися твердими або

абразивними миючими засобами.

4.3. Скляний піднос можна мити вручну або в посудомийній машині.

4.4. Перевірити зовнішній та внутрішній стан вижарної шафи.

4.5. Почистити зовнішні поверхні з використанням м'якого мила й теплої води, потім змити мило й насухо протерти корпус м'якою ганчіркою або паперовим рушником. Для запобігання ушкодженню внутрішніх елементів шафи не допускати, щоб вода попадала на струмопровідні частини

4.6. Для чищення панелі керування відкрити дверцята, щоб запобігти випадковому увімкненню шафи. Витерти панель спочатку вологою ганчіркою, а потім одразу сухою м'якою ганчіркою.

4.7. Після закінчення чищення натиснути кнопку «Стоп/Відміна».

4.8. Дверцята й ущільнювачі дверцят підтримувати в чистоті. Для чищення користуватися тільки м'якою ганчіркою й мильною теплою водою, потім змити мило й ретельно витерти насухо. Не користуватися абразивними матеріалами, такими як миючі порошки, металеві мочалки й пластикові подушечки.

4.9. Металеві поверхні якомога частіше протирати вологою ганчіркою.

4.10. Перш ніж робити будь-які роботи з профілактики чи ремонту вижарної шафи необхідно відключити її від електромережі через головний (автоматичний) вимикач.

4.11. Якщо пара сконденсується усередині або ззовні шафи по периметру дверцят, то треба витерти панелі м'якою ганчіркою. Це відбувається, якщо вижарна шафа працює в умовах високої вологості, отже, це не свідчить про несправність шафи.

4.12. При виявленні несправностей, які не викликані відсутністю подачі електроенергії, звернутися по технічну допомогу до кваліфікованого спеціаліста.

5. Вимоги до безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. При виникненні перешкод у роботі вижарної шафи негайно відключити її від електроживлення і звернутися по допомогу до кваліфікованого спеціаліста з ремонту електротехніки.

5.2. У разі появи диму не відкривати дверцята шафи, а вийняти мережевий шнур шафи з розетки, щоб полум'я згасло без надходження повітря.

5.3. У разі виникнення пожежі в приміщенні негайно відключити всі електроприлади від мережі, викликати пожежну частину за телефоном 101, повідомити адміністрацію навчального закладу, приступити до гасіння наявними засобами пожежогасіння.

5.4. У разі отримання травм повідомити про це директора навчального закладу або особу, яка його заміняє, надати першу долікарську допомогу і звернутися до лікаря.

5.5. При ураженні електричним струмом негайно відключити напругу, організувати надання першої (долікарської) допомоги, а у разі необхідності викликати швидку допомогу за телефоном 103.

5.6. Виконувати всі вказівки директора навчального закладу або особи, яка його заміняє.

ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

під час роботи з мікрохвильовою піччю

1. Загальні положення

1.1. Ця інструкція є обов'язковою для всіх, хто працює з мікрохвильовою піччю.

1.2. Працівники повинні знати, що неправильна експлуатація мікрохвильової печі, недбалий догляд за нею може призвести до пожежі, вибухів, опіків та інших нещасних випадків.

1.3. До користування мікрохвильовою піччю допускаються особи, які пройшли навчання щодо експлуатації побутових електричних приладів.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

2.1. Установку і перше введення в експлуатацію здійснювати згідно з інструкцією з експлуатації мікрохвильової печі, скориставшись допомогою тільки кваліфікованого спеціаліста з мікрохвильового обладнання.

2.2. До початку роботи працівник повинен:

- перевірити приміщення щодо безпечних умов праці, наявності засобів індивідуального захисту від ураження електричним струмом;
- знати правила надання першої невідкладної допомоги та практичного

- застосування штучного дихання при ураженні електричним струмом;
- переконатися в тому, що дверцята, ущільнювачі, які герметизують піч, стінки печі неушкоджені. Експлуатація печі у випадку виявлення ушкоджень неприпустима й може бути відновлена тільки після ремонту печі кваліфікованим фахівцем;
 - підготувати тільки той тип посуду, що підходить для мікрохвильової печі;
 - з силою обернути рухомий нагрівач. Якщо рухомий нагрівач ушкоджений, то піч не можна використовувати доти, поки вона не буде відремонтована кваліфікованим технічним спеціалістом
 - не робити спроб самостійного регулювання або ремонту дверцят, панелі керування, блокувальних контактів або будь-яких інших частин печі;

3. Вимоги безпеки під час роботи

3.1. Для користування мікрохвильовою піччю необхідно:

- увімкнути піч в електричну мережу, дотримуючись запобіжних заходів (сухі руки, наявність гумового килимка на підлозі, справність розетки тощо);
- перевірити, чи посуд, який використовується, підходить для мікрохвильової печі;
- підготувати продукти згідно з відповідними рекомендаціями та інструкціями, які додаються.

3.2. Усі операції з приготування в мікрохвильовій печі проводити, дотримуючись вимог відповідних інструкцій.

3.3. Не залишати піч без нагляду, частіше заглядати усередину, щоб переконатися, що процес приготування проходить нормально.

3.4. Якщо піч не використовується, то рекомендується поставити в неї склянку з водою.

3.5. У процесі роботи печі працівник повинен слідкувати за наявністю електричної напруги.

3.6. Не включати піч, коли вона порожня.

3.7. Піч необхідно утримувати в чистоті, не допускати її забруднення.

3.8. Забороняється

- включати піч, коли вона порожня;

- сушити в мікрохвильовій печі одяг;
- користуватися газетами замість паперових рушників;
- використовувати посуд, який не підходить для мікрохвильової печі;
- мити обертовий піднос у воді відразу після закінчення готування їжі;
- користуватися піччю, якщо дверцята або ущільнювачі дверцят перебувають у несправному стані, доки її не відремонтує фахівець;
- залишати піч без нагляду, коли готується їжа або підігрівається в одноразовому посуді з пластику, паперу або інших легкозаймистих матеріалів;
- самостійно регулювати або ремонтувати дверцята, панель керування, блокувальні контакти або будь-які інші частини печі;
- виконувати операції з обслуговування або ремонту печі, пов'язані зі зняттям будь-яких кожухів і кришок, які забезпечують захист від випромінювання мікрохвильової енергії.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

4.1. Вимкнути мікрохвильову піч натиснувши кнопку "Стоп / Відміна", відключити від електроживлення.

4.2. Видалити за допомогою вологої ганчірки залишки їжі або розливу рідину. Особливо ретельно необхідно чистити і видаляти всі крихти і залишки їжі, що знаходяться між дверцятами і ущільнювачами печі для забезпечення надійного закривання дверцят

4.3. Видалити краплі жиру із внутрішніх поверхонь намиленою ганчіркою, потім ретельно змити ганчіркою залишки мила й протерти насухо. Не користуватися твердими або абразивними миючими засобами.

4.4. Скляний піднос можна мити вручну або в машині для миття посуду.

4.5. Перевірити зовнішній та внутрішній стани мікрохвильової печі.

4.6. Почистити зовнішні поверхні з використанням м'якого мила й теплої води, потім змити мило й насухо протерти корпус м'якою ганчіркою або паперовим рушником. Щоб запобігти ушкодженню внутрішніх елементів печі, не допускати, щоб вода просочилася у вентиляційні отвори.

4.7. Для чищення панелі керування відкрити дверцята, щоб запобігти

випадковому увімкненню печі. Витерти панель спочатку вологою, а потім одразу - сухою м'якою ганчіркою.

4.8. Після закінчення чищення натиснути кнопку «Стоп/Відміна».

4.9. Дверцята й ущільнювачі дверцят підтримувати в чистоті. Для чищення користуватися тільки м'якою ганчіркою й мильною теплою водою, потім змити мило й ретельно витерти насухо. Не користуватися абразивними матеріалами, такими як миючі порошки, металеві мочалки й пластикові подушечки.

4.10. Металеві поверхні якомога частіше протирати вологою ганчіркою.

4.11. Перш ніж здійснювати будь-які роботи з профілактики чи ремонту мікрохвильової печі, необхідно відключити її від електромережі через головний (автоматичний) вимикач.

4.12. Якщо пара сконденсується усередині або ззовні печі по периметру дверцят, то витерти панель м'якою ганчіркою. Це відбувається, якщо мікрохвильова піч працює в умовах високої вологості. Це не свідчить про несправність печі.

4.13. При виявленні несправностей, які не викликані відсутністю подачі електроенергії, звернутися за технічною допомогою до кваліфікованого спеціаліста.

5. Вимоги до безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. При виникненні перешкод у роботі мікрохвильової печі негайно відключити її від електроживлення і звернутися за допомогою до кваліфікованого спеціаліста з ремонту мікрохвильової техніки.

5.2. При появі диму не відкривати дверцята печі, а вимкнути мережевий шнур з розетки, щоб полум'я згасло без надходження повітря.

5.3. При виникненні пожежі в приміщенні негайно відключити всі електроприлади від мережі, викликати пожежну частину по телефону 101, повідомити адміністрацію навчального закладу, приступити до гасіння наявними засобами пожежогасіння.

5.4. У разі отримання травм повідомити про це директора навчального закладу або особу, яка його заміняє, надати першу долікарську допомогу і звернутися до лікаря.

5.5. При ураженні електричним струмом негайно відключити напругу, організувати надання першої (долікарської) допомоги, а у разі необхідності викликати швидку допомогу за телефоном 103.

5.6. Виконувати всі вказівки керівника робіт.

ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

при роботі з електром'ясорубкою

1. Загальні положення

1.1. Ця інструкція є обов'язковою для всіх, хто працює з електром'ясорубкою.

1.2. Неправильна експлуатація електром'ясорубки, недбалий догляд за нею можуть призвести до пожежі та інших нещасних випадків.

1.3. До користування електром'ясорубкою допускаються особи, які пройшли навчання щодо експлуатації побутових електричних приладів, перевірку знань та відповідний інструктаж з техніки безпеки.

1.4. Оператор, який отримав допуск до роботи з електром'ясорубкою, проходить вступний інструктаж при прийомі на роботу, первинний — на робочому місці, повторний — кожних наступних три місяці.

1.5. Оператор повинен знати правила надання першої невідкладної допомоги та практичного застосування штучного дихання при ураженні електричним струмом.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

2.1. Установку і перше введення в експлуатацію електром'ясорубки здійснювати згідно з інструкцією з експлуатації, скориставшись допомогою тільки кваліфікованого спеціаліста з електрообладнання.

2.2. Перевірити приміщення щодо безпечних умов праці, наявності засобів індивідуального захисту від ураження електричним струмом.

2.3. Переконатися в тому, що електром'ясорубка чиста та повністю укомплектована.

2.4. Кожного дня, перед вмиканням м'ясорубки, перевірити надійність підключення її до контакту захисного заземлення.

2.5. Переконалися у відсутності будь-яких ушкоджень. Експлуатація електром'ясорубки у випадку виявлення ушкоджень неприпустима й може бути відновлена тільки після проведення ремонту кваліфікованим фахівцем.

2.6. Не робити спроб самостійного регулювання або ремонт електром'ясорубки.

2.7. Про всі виявлені недоліки доповісти завідувачому виробництвом (шеф-кухарю).

3. Вимоги безпеки під час роботи

3.1. Електричну рубку м'яса та риби слід починати тільки після звільнення їх від кісток.

3.2. Усі операції з експлуатації електром'ясорубки проводити, чітко дотримуючись вимог відповідних інструкцій.

3.3. Не дозволяється працювати з м'ясорубкою зі знятою загрузочною чашею.

3.4. Не встановлювати та не знімати ріжучий інструмент до повної зупинки та відключення м'ясорубки від електромережі.

3.5. Не використовувати ніяких підручних засобів для прошовування продуктів, крім товкача.

3.6. Включати електром'ясорубку в електричну мережу, дотримуючись запобіжних заходів (сухі руки, наявність гумового килимка на підлозі, справність розетки тощо).

3.7. Підготувати продукти згідно з відповідними рекомендаціями та інструкціями, які додаються.

3.8. У процесі роботи електром'ясорубки слідкувати за наявністю електричної напруги

3.9. Включати електром'ясорубку перед безпосереднім закладанням продуктів.

3.10. Електром'ясорубку утримувати у чистоті, не допускати її забруднення.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

4.1. Відключити електром'ясорубку від електромережі через головний (автоматичний) вимикач.

4.2. Видалити за допомогою вологої ганчірки рештки продуктів.

4.3. Видалити краплі жиру із внутрішніх поверхонь намиленою ганчіркою, потім змити ганчіркою мило й протерти насухо. Не користуватися твердими або абразивними миючими засобами.

4.4. Перевірити зовнішній та внутрішній стани електром'ясорубки.

4.5. Почистити зовнішні поверхні з використанням м'якого мила й теплої води, потім змити мило й насухо протерти корпус м'якою ганчіркою або паперовим рушником.

4.6. Для чищення користуватися тільки м'якою ганчіркою й мильною теплою водою, потім змити мило й ретельно витерти насухо. Не користуватися абразивними матеріалами, такими як миючі порошки, металеві мочалки й пластикові подушечки.

4.7. Металеві поверхні якомога частіше протирати вологою ганчіркою.

4.8. Перш ніж здійснювати будь-які роботи з профілактики чи ремонту електром'ясорубки необхідно відключити її від електромережі через головний (автоматичний) вимикач.

4.9. При виникненні недоліків в роботі електром'ясорубки слід негайно відключити її від мережі та до усунення недоліків не підключати знову.

4.10. При виявленні несправностей, які не викликані відсутністю подачі електроенергії, звернутися по технічну допомогу до кваліфікованого спеціаліста.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. При виникненні перешкод у роботі електром'ясорубки негайно відключити її від електроживлення і звернутися по допомогу до кваліфікованого спеціаліста з ремонту електротехніки.

5.2. При виникненні пожежі в приміщенні негайно відключити всі електроприлади від мережі, викликати пожежну частину за телефоном 101, повідомити адміністрацію навчального закладу, приступити до гасіння наявними засобами пожежогасіння.

5.3. У разі отримання травм повідомити про це директора навчального закладу або особу, яка його заміняє, надати першу долікарську допомогу і звернутися до лікаря.

5.4. При ураженні електричним струмом негайно відключити напругу,

організувати надання першої (долікарської) допомоги, а у разі необхідності викликати швидку допомогу за телефоном 103.

5.5. Виконувати всі вказівки керівника робіт.

ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

під час експлуатації сковороди електричної

1. Загальні положення

1.1. Ця інструкція є обов'язковою для всіх, хто працює із сковородою електричною.

1.2. Працівники повинні знати, що неправильна експлуатація електричної сковороди, недбалий догляд за нею, може призвести до пожежі, вибухів, опіків та інших нещасних випадків.

1.3. До користування електричною сковородою допускаються особи, які пройшли навчання щодо експлуатації побутових електричних приладів та інструктаж з техніки безпеки.

1.4. Оператор, який отримав допуск до роботи з електричною сковородою, проходить вступний інструктаж при прийомі на роботу, первинний — на робочому місці, повторний — кожних наступних три місяці.

1.5. Оператор повинен знати правила надання першої невідкладної допомоги та практичного застосування штучного дихання при ураженні електричним струмом.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

2.1. Установку і перше введення в експлуатацію здійснювати згідно з інструкцією з експлуатації електричної сковороди, скориставшись допомогою тільки кваліфікованого спеціаліста з електрообладнання.

2.2. Перевірити приміщення щодо безпечних умов праці, засобів індивідуального захисту від ураження електричним струмом.

2.3. Переконатися в тому, що зовнішня і внутрішня частини сковороди неушкоджені. Експлуатація електричної сковороди у випадку виявлення ушкоджень неприпустима й може бути відновлена тільки після ремонту, проведеного кваліфікованим фахівцем

2.4. Не робити спроб самостійного регулювання або ремонту будь-яких частин електричної сковороди.

2.5. Про всі виявлені недоліки доповісти завідувачому виробництвом (шеф-кухарю).

3. Вимоги безпеки під час роботи

3.1. Для користування електричною сковородою необхідно:

- включити сковороду в електричну мережу, дотримуючись запобіжних заходів (сухі руки, наявність гумового килимка на підлозі, справність розетки тощо);
- перевірити чи олія (жир), яка(ий) використовується, підходить для електричної сковороди;
- підготувати продукти згідно з відповідними рекомендаціями та інструкціями, які додаються.

3.2. Усі операції з приготування на електричній сковороді проводити, чітко дотримуючись вимог відповідних інструкцій.

3.3. Залити в чашу рослинну олію або жир.

3.4. Включити сковороду, встановивши лімб датчика-реле на температуру, яка необхідна для обробки продукту, при цьому повинна загорітися сигнальна лампа.

3.5. Не залишати електричну сковороду без нагляду, частіше заглядати, щоб переконатися, що процес приготування проходить нормально.

3.6. У процесі роботи електричної сковороди слідкувати за наявністю електричної напруги.

3.7. Електричну сковороду необхідно утримувати в чистоті, не допускати її забруднення.

3.8. Самостійно не ремонтувати частини електричної сковороди.

3.9. Під час роботи сковороди будьте обережні при завантаженні чаші продуктами, а також при розвантаженні, під час відкривання кришки.

3.10. Перекидування чаш проводити плавно, без ривків і тільки після відключення сковороди, повертанням лімба датчика-реле температури в положення «Відключено».

3.11. Виявивши несправність електричної сковороди, негайно викликати слюсаря-сантехніка.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

4.1. Відключити сковороду, встановивши лімб датчика-реле температури в положення «Відкл.».

4.2. Очистити чашу від залишків їжі, яка готувалася

4.3. Видалити краплі жиру із внутрішніх поверхонь намиленою ганчіркою, потім змити ганчіркою мило й протерти насухо. Не користуватися твердими або абразивними миючими засобами.

4.4. Перевірити зовнішній та внутрішній стани електричної сковороди.

4.5. Почистити зовнішні поверхні з використанням м'якого мила й теплої води, потім змити мило й насухо протерти корпус м'якою ганчіркою або паперовим рушником.

4.6. Для чищення користуватися тільки м'якою ганчіркою й мильною теплою водою, потім змити мило й ретельно витерти насухо. Не користуватися абразивними матеріалами, такими як миючі порошки, металеві мочалки й пластикові подушечки.

4.7. Металеві поверхні якомога частіше протирати вологою ганчіркою.

4.8. Перш ніж здійснювати будь-які роботи з профілактики чи ремонту електричної сковороди, відключити її від електромережі зняттям плавких запобіжників або виключенням автоматичного вимикача щитка і повісити на рукоятку комутуючої апаратури плакат: «Не включати — працюють люди!», а також від'єднати, у разі необхідності, провід електроспоживання сковороди й ізолювати його.

4.9. При виявленні несправностей, які не викликані відсутністю подачі електроенергії, звернутися по технічну допомогу до кваліфікованого спеціаліста.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. При виникненні перешкод у роботі електричної сковороди негайно відключити її від електроживлення і звернутися по допомогу до кваліфікованого спеціаліста з ремонту електротехніки.

5.2. Якщо ви помітили дим, відключити мережевий шнур сковороди від

розетки.

5.3. При виникненні пожежі в приміщенні негайно відключити всі електроприлади від мережі, викликати пожежну частину за телефоном 101, повідомити адміністрацію, приступити до гасіння наявними засобами пожежогасіння.

5.4. У разі отримання травм повідомити про це директора навчального закладу або особу, яка його заміняє, надати першу долікарську допомогу і звернутися до лікаря.

5.5. При ураженні електричним струмом негайно відключити напругу, організувати надання першої (долікарської) допомоги, а у разі необхідності викликати швидку допомогу за телефоном 103.

5.6. Виконувати всі вказівки керівника робіт.

ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

під час роботи зі скибкорізкою

1. Загальні положення

1.1. Ця інструкція є обов'язковою для всіх, хто працює зі скибкорізкою.

1.2. Неправильна експлуатація скибкорізки, недбалий догляд за нею може призвести до нещасних випадків.

1.3. До користування скибкорізкою допускаються особи, які пройшли навчання щодо експлуатації побутових електричних приладів, перевірку знань та відповідний інструктаж з техніки безпеки, володіють технічним мінімумом з експлуатації і догляду за електрообладнанням.

1.4. Працівник, який отримав допуск до роботи зі скибкорізкою, проходить вступний інструктаж при прийомі на роботу, первинний - на робочому місці, повторний - кожних наступних три місяці.

1.5. Працівник повинен знати правила надання першої невідкладної допомоги та практичного застосування штучного дихання при ураженні електричним струмом.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

2.1. Установку і перше введення в експлуатацію скибкорізки здійснювати

згідно з інструкцією з експлуатації, скориставшись допомогою тільки кваліфікованого спеціаліста з електрообладнання.

2.2. Установити скибкорізку таким чином, щоб фронтальна панель (там, де вимикач) розташовувалася «лицем» до оператора.

2.3. Переконайтеся в тому, що напруга в мережі відповідає параметрам скибкорізки (слайсера).

2.4. Перевірити приміщення щодо безпечних умов праці, наявності засобів індивідуального захисту від ураження електричним струмом.

2.5. Переконайтеся в тому, що скибкорізка (слайсер) неущкоджена. Експлуатація скибкорізки (слайсера) у випадку виявлення ушкоджень неприпустима й може бути відновлена тільки після ремонту, проведеного кваліфікованим фахівцем.

2.6. Не робити спроб самостійного регулювання або ремонту будь-яких частин скибкорізки (слайсера).

3. Вимоги безпеки під час роботи

3.1. Включити скибкорізку в електричну мережу, дотримуючись запобіжних заходів (сухі руки, наявність гумового килимка на підлозі, справність розетки тощо), встановивши лімб датчика-реле в положення «Вкл.».

3.2. Червона лампочка, що засвічується при цьому, свідчить про нормальну роботу.

3.3. Установити потрібну товщину скибки обертанням рукоятки (від 0 до 15).

3.4. Покласти продукт у контейнер для нарізання та закріпити його там за допомогою затискача, на якому прироблені шипи.

3.5. Підсунути продукт так, щоб він доторкнувся до леза, і в цей час натиснути на щит. Продукт легко розріжеться лезом і, пройшовши через випрямляч, упаде на піднос.

3.6. Намагайтесь уникати роботи скибкорізки на холостому ходу.

3.7. Рекомендується відключати слайсер після кожних 15 хвилин безперервної роботи, щоб уникати перегріву двигуна. Операцію можна продовжити після короткої перерви.

3.8. Усі операції з нарізання на скибкорізці проводити, чітко дотримуючись вимог відповідних інструкцій.

3.9. У процесі роботи скибкорізки слідкувати за наявністю електричної напруги.

3.10. Скибкорізку необхідно утримувати у чистоті, не допускати її забруднення.

3.11. При замиканні електропроводки на корпус негайно відключити скибкорізку від мережі і включити тільки після усунення спеціалістом усіх неполадок.

3.12. Самостійно не ремонтувати будь-які частини скибкорізки.

3.13. Виявивши несправність скибкорізки, негайно викликати слюсаря-сантехніка.

3.14. При роботі зі скибкорізкою дотримуватися рекомендацій з обслуговування:

- перед чисткою машини встановити товщину нарізки «0» поворотом рукоятки і відключити від мережі;
- періодично виймати диск, щоб помити його. Для цього відкрутити гвинт, розміщений позаду леза. Ретельно вимити диск і лезо теплою водою або протерти алкоголем. Рекомендується також змастити центр леза олією;
- контейнер також виймається і піддається ретельній очистці

3.15. Якщо машина починає вібрувати, то треба змастити двигун.

3.16. Заточку леза проводити, дотримуючись вимог відповідної інструкції, щоразу, коли виникає в цьому необхідність.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

4.1. Відключити скибкорізку від електромережі через головний (автоматичний) вимикач.

4.2. Видалити за допомогою вологої ганчірки рештки продуктів.

4.3. Видалити рештки із внутрішніх поверхонь намиленою ганчіркою, потім змити ганчіркою мило й протерти насухо. Не користуватися твердими або абразивними миючими засобами.

4.4. Перевірити зовнішній та внутрішній стани скибкорізки.

4.5. Почистити зовнішні поверхні з використанням м'якого мила й теплої води, потім змити мило й насухо протерти корпус м'якою ганчіркою або паперовим рушником.

4.6. Для чищення користуватися тільки м'якою ганчіркою й мильною теплою водою, потім змити мило й ретельно витерти насухо. Не користуватися абразивними матеріалами, такими як миючі порошки, металеві мочалки й пластикові подушечки.

4.7. Металеві поверхні якомога частіше протирати вологою ганчіркою.

4.8. Перш ніж здійснювати будь-які роботи з профілактики чи ремонту скибкорізки необхідно відключити її від електромережі через головний (автоматичний) вимикач.

4.9. При виникненні недоліків у роботі скибкорізки слід негайно відключити її від мережі та до усунення недоліків не підключати знову.

4.10. При виявленні несправностей, які не викликані відсутністю подачі електроенергії, звернутися по технічну допомогу до кваліфікованого спеціаліста.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. При виникненні перешкод у роботі скибкорізки негайно відключити її від електроживлення і звернутися по допомогу до кваліфікованого спеціаліста з ремонту електротехніки.

5.2. При виникненні пожежі в приміщенні негайно відключити всі електроприлади від мережі, викликати пожежну частину за телефоном 101, повідомити адміністрацію навчального закладу, приступити до гасіння наявними засобами пожежогасіння.

5.3. У разі отримання травм повідомити про це директора навчального закладу або особу, яка його заміняє, надати першу долікарську допомогу і звернутися до лікаря.

5.4. При ураженні електричним струмом негайно відключити напругу, організувати надання першої (долікарської) допомоги, а у разі необхідності викликати швидку допомогу за телефоном 103.

5.5. Виконувати всі вказівки керівника робіт.

ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

під час роботи з посудомийною машиною

1. Загальні положення

1.1. Ця інструкція є обов'язковою для всіх, хто виконує роботу з посудомийною машиною.

1.2. Працівники повинні знати, що неправильна експлуатація посудомийної машини, недбалий догляд за нею може призвести до пожежі, вибухів, опіків та інших нещасних випадків.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

2.1. До користування посудомийною машиною можуть бути допущені особи, які пройшли навчання щодо експлуатації побутових електричних приладів.

2.2. До початку роботи працівник повинен:

- перевірити приміщення щодо безпечних умов праці, наявності засобів індивідуального захисту від ураження електричним струмом;
- знати правила надання першої долікарської допомоги та практичного застосування штучного дихання при ураженні електричним струмом;
- переконатися в тому, що посудомийна машина знаходиться в робочому стані.

3. Вимоги безпеки під час роботи

3.1. Для користування посудомийною машиною необхідно включити посудомийну машину в електричну мережу, виконуючи запобіжні заходи (сухі руки, наявність гумового килимка на підлозі, справності розетки тощо).

3.2. Підняти кришку машини і влити необхідну кількість засобу для миття в мийну ванночку. Рекомендується вливати засіб для миття кожних 10 циклів.

3.3. Перш ніж помістити тарілки в машину потрібно очистити посуд від залишків їжі.

3.4. Спочатку потрібно мити чашки і стакани (установлюються перевернутими дорogi дном).

3.5. Тарілки, які вкладаються для миття, сортувати за розмірами.

3.6. Столові прибори розміщувати в спеціальну корзину ручками донизу так, щоб вони не дотикались один до одного.

3.7. Поставити касету в машину. Закрити кришку, вибрати потрібний цикл

миття. Машина починає працювати автоматично, про що свідчить індикаторна лампочка.

3.8. Посудомийну машину необхідно утримувати в чистоті, не допускати її забруднення.

3.9. Забороняється:

- вносити будь-які зміни в конструкцію машини;
- використовувати посудомийну машину не за призначенням;
- експлуатація машини без дотримання вимог інструкції з її експлуатації;
- для чистки машини використовувати воду під тиском.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

4.1. Відключити посудомийну машину від електромережі.

4.2. Обережно відкрити кришку, випустити пару.

4.3. Вийняти чистий посуд і закрити кришку.

4.4. Перевірити зовнішній та внутрішній стани посудомийної машини.

4.5. Перш ніж здійснювати будь-які роботи з профілактики чи ремонту посудомийної машини необхідно відключити її від електромережі через головний (автоматичний) вимикач.

4.6. При виявленні несправностей, які не викликані відсутністю подачі холодної води, електроенергії, звернутися по технічну допомогу до сервісного центру.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. Якщо виникають перешкоди у роботі посудомийної машини, то аварійний вимикач автоматично відключить її.

5.2. Ні в якому разі не виконувати самостійно ремонт посудомийної машини! Діяти згідно з інструкцією з її експлуатації.

5.3. Аварійний вимикач дозволяється вводити в дію тільки спеціалісту сервісного центру!

5.4. При виникненні пожежі відключити посудомийну машину та інші електроприлади від мережі, приступити до гасіння наявними засобами пожежогасіння та викликати пожежну частину, сповістити про пожежу всім працівникам.

5.5. У разі отримання травм повідомити про це директора навчального закладу або особу, яка його заміняє, надати першу долікарську допомогу, викликати лікаря або швидку допомогу.

5.6. При ураженні електричним струмом негайно відключити напругу, організувати надання першої (долікарської) допомоги, а у разі необхідності викликати швидку допомогу за телефоном 103.

5.7. Виконувати всі вказівки керівника робіт.

ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

під час експлуатації електричної плити

1. Загальні положення

1.1. Ця інструкція є обов'язковою для всіх, хто працює з електричною плитою.

1.2. Неправильна експлуатація електричної плити, недбалий догляд за нею можуть призвести до пожежі, вибухів, опіків та інших нещасних випадків.

1.3 До користування електричною плитою допускаються особи, які пройшли навчання щодо експлуатації побутових електричних приладів, перевірку знань та відповідний інструктаж з техніки безпеки, володіють технічним мінімумом з експлуатації і догляду за електрообладнанням.

1.4. Оператор, який отримав допуск до роботи з електричною плитою, проходить вступний інструктаж при прийомі на роботу, первинний — на робочому місці, повторний — кожних наступних три місяці.

1.5. Оператор повинен знати правила надання першої невідкладної допомоги та практичного застосування штучного дихання при ураженні електричним струмом.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

2.1. Установку і перше введення в експлуатацію здійснювати згідно з інструкцією з експлуатації електричної плити, скориставшись допомогою тільки кваліфікованого спеціаліста з електрообладнання.

2.2. При установці плит повинно бути забезпечене надійне заземлення. Заземлення повинно відповідати правилам будови заземлення в електричних

установках із напругою до 1000 В.

2.3. Перевірити приміщення щодо безпечних умов праці, наявності засобів індивідуального захисту від ураження електричним струмом

2.4. Переконайтеся в тому, що електрична плита неущкоджена. Експлуатація електричної плити у випадку виявлення ушкоджень неприпустима й може бути відновлена тільки після ремонту, проведеного кваліфікованим фахівцем.

2.5. Не робити спроб самостійного регулювання або ремонту будь-яких частин електричної плити.

3. Вимоги безпеки під час роботи

3.1. Включити плиту в електричну мережу, дотримуючись запобіжних заходів (сухі руки, наявність гумового килимка на підлозі, справність розетки тощо), установивши лімб датчика-реле в положення «Вкл.».

3.2. Підготувати продукти згідно з відповідними рекомендаціями та інструкціями, які додаються.

3.3. Усі операції з приготування на електричній плиті проводити, чітко дотримуючись вимог відповідних інструкцій.

3.4. При вмиканні плити повинна загорітися сигнальна лампа.

3.5. Не залишати електричну плиту без нагляду, частіше заглядати, щоб переконатися, що процес приготування проходить нормально.

3.6. У процесі роботи електричної плити слідкувати за наявністю електричної напруги.

3.7. Електричну плиту необхідно утримувати у чистоті, не допускати її забруднення.

3.8. При роботі з конфорками дотримуватись правил безпеки:

- для запобігання опіків будьте обережні при переміщенні наплитного посуду;
- не допускайте розливання на гарячу поверхню плити жиру та інших рідин;
- пам'ятайте, що температура робочої поверхні конфорок досягає 450 °С.

3.9. При роботі з плитою необхідно дотримуватись таких правил безпеки:

- не допускайте проливання жиру та інших рідин на підлогу і стінки жарочної камери (пам'ятайте, що внутрішні поверхні камери нагріваються до 300 °С);
- при замиканні електропроводки на корпус негайно відключіть плиту від

мережі і включіть тільки після усунення спеціалістами всіх несправностей.

3.10. Самостійно не ремонтувати будь-які частини електричної плити.

3.11. Виявивши несправність електричної плити, негайно викликати спеціаліста.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

4.1. Відключити плиту, установивши лімб датчика-реле в положення «Відкл.».

4.2. Очистити зовнішню поверхню від забруднення.

4.3. Видалити краплі жиру з внутрішніх поверхонь намиленою ганчіркою, потім змити ганчіркою мило й протерти насухо. Не користуватися твердими або абразивними миючими засобами.

4.4. Перевірити зовнішній та внутрішній стани електричної плити.

4.5. Почистити зовнішні поверхні з використанням м'якого мила й теплої води, потім змити мило й насухо протерти корпус м'якою ганчіркою або паперовим рушником.

4.6. Для чищення користуватися тільки м'якою ганчіркою й мильною теплою водою, потім змити мило й ретельно витерти насухо. Не користуватися абразивними матеріалами, такими як миючі порошки, металеві мочалки й пластикові подушечки.

4.7. Металеві поверхні якомога частіше протирати вологою ганчіркою.

4.8. Перш ніж здійснювати будь-які роботи з профілактики чи ремонту електричної плити, відключити її від електромережі зняттям плавких запобіжників або вимиканням автоматичного вимикача електроцита і повісити на рукоятку комутуючої апаратури плакат: «Не включати — працюють люди!», а також від'єднати у разі необхідності дроти електроживлення плити й ізолювати їх.

4.9. При виявленні несправностей, які не викликані відсутністю подачі електроенергії, звернутися по технічну допомогу до кваліфікованого спеціаліста.

4.10. До технічного обслуговування електроплити допускаються особи, які мають документ, що посвідчує право проводити ремонт електрообладнання.

4.11. Перед санітарною обробкою і зупинкою на ремонт відключати плиту.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. При виникненні перешкод у роботі електричної плити негайно відключити її від електроживлення і звернутися по допомогу до кваліфікованого спеціаліста з ремонту електротехніки.

5.2. Якщо ви помітили дим, відключати мережевий шнур плити від розетки.

5.3. При виникненні пожежі в приміщенні негайно відключити всі електроприлади від мережі, викликати пожежну частину за телефоном 101, повідомити адміністрацію навчального закладу, приступити до гасіння наявними засобами пожежогасіння.

5.4. У разі отримання травм повідомити про це директора навчального закладу або особу, яка його заміняє, надати першу долікарську допомогу і звернутися до лікаря.

5.5. При ураженні електричним струмом негайно відключити напругу, організувати надання першої (долікарської) допомоги, а у разі необхідності викликати швидку допомогу за телефоном 103.

5.6. Виконувати всі вказівки керівника робіт.

ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

під час кулінарних робіт

1. Загальні положення

1.1. До виконання кулінарних робіт допускаються студенти, які пройшли медичний огляд, відповідне навчання, отримали інструктаж на робочому місці, оволоділи безпечними прийомами і навичками праці та засвоїли вимоги даної інструкції.

1.2. Робоче місце організуйте згідно з вимогами норм охорони праці, щоб виключити будь-яку можливість одержання травми.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

2.1. Одягніть спецодяг (халат і шапочку або фартушок і косинку), ретельно підберіть волосся і заправте кінці косинки.

2.2. Вимийте руки з милом і насухо витріть чистим рушником.

2.3. Підготуйте спеціальний інвентар (рушники для витирання посуду, рук,

прихватки для гарячого посуду).

3. Вимоги безпеки під час виконання роботи

3.1. Розморозжують будь-які продукти тільки на повітрі.

3.2. Обчищати, промивати і особливо нарізати продукти треба безпосередньо перед тепловою обробкою, а не заздалегідь. Овочі очищають і миють у кількох водах за допомогою спеціальної щіточки. М'ясні продукти теж треба мити, тільки не в гарячій воді, а в холодній.

3.3. Продукти для приготування їжі повинні бути свіжими, доброякісними, старанно очищеними.

3.4. Рибу і птицю старанно промивають після потрошіння.

3.5. Необхідно мати окремі дошки для обробки м'яса, риби і для тіста.

3.6. Старанно мити і чистити увесь посуд, в якому готують їжу.

3.7. Не можна пропускати через м'ясорубку м'ясо після риби, пісне м'ясо після сирого, не почистивши і не помивши її.

3.8. Не можна зберігати поряд готові (варені і смажені) страви та сирі продукти.

3.9. Харчові продукти зберігати так, щоб вони були не доступні для комах та гризунів.

При користуванні різальними інструментами:

3.10. Будьте максимально обережними. Усі продукти треба різати гострим ножом із нержавіючої сталі. Картоплю чистіть ножом, рибу — скребком, м'ясо проштовхуйте в м'ясорубку дерев'яним товкачиком. Передавайте ножі й виделки ручкою вперед.

3.11. Хліб, гастрономічні вироби, овочі та інші продукти нарізайте на обробних дошках, додержуючись при цьому правильних прийомів різання. Пальці лівої руки повинні бути зігнуті й розміщені на деякій відстані від леза ножа.

3.12. Будьте обережні під час роботи з ручними тертками. Міцно тримайте оброблювані продукти (фрукти, овочі і т. д.), не обробляйте занадто маленьких частин.

При роботі з гарячими рідинами (водою, жиром тощо):

3.13. Стежте, щоб під час закипання вміст посудини не виливався через край. При сильному кипінні зменшуйте вогонь або вимикайте плиту.

3.14. Кришки гарячого посуду беріть рушником і відкривайте від себе.

3.15. Пательню ставте і знімайте чаплією з дерев'яною ручкою.

3.16. Смажити продукти треба завжди в добре розігрітому жирі.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

4.1. Ретельно вимийте посуд і розмістіть його по місцях, а також вимийте стіл, мийку, умивальник, конфорки плити.

4.2. Витріть вологою ганчіркою підлогу.

4.3. Вимийте руки з милом і насухо їх витріть.

4.4. Зніміть спецодяг.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. При пораненні рук припиніть роботу і повідомте викладача. Викладач надасть необхідну першу медичну допомогу, а в разі необхідності викличе швидку медичну допомогу телефоном 103.

5.2. У випадку виникнення пожежі — ліквідувати її наявними засобами пожежогасіння. Якщо це неможливо зробити своїми силами, то необхідно викликати пожежну службу за телефоном 101, вийти у безпечне місце, повідомити керівника підрозділу.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ПЕРВИННОГО ІНСТРУКТАЖУ ДЛЯ СТУДЕНТІВ

1. Загальні відомості про технологічний процес та обладнання на робочому місці, в навчально-виробничій лабораторії. Основні небезпечні виробничі фактори, що виникають при цьому технологічному процесі, особливості їх дії на студентів.
2. Питання виробничої санітарії та особистої гігієни, пов'язані з виконанням роботи і перебуванням у приміщенні.
3. Безпечна організація робіт та утримання робочого місця.
4. Небезпечні зони машин, механізмів, приладів. Засоби безпеки обладнання (запобіжні, гальмові пристрої та огорожа, системи блокування та сигналізації, знаки безпеки). Вимоги запобігання електротравматизму.
5. Порядок підготовки до роботи (перевірка справності обладнання, пускових приладів, інструменту та пристосувань, блокування, заземлення та інших засобів захисту).
6. Безпечні прийоми та методи роботи; дії при виникненні небезпечної ситуації.
7. Засоби індивідуального захисту на робочому місці та правила їх використання.
8. Схема безпечного руху студентів по території навчально-виробничої лабораторії.
9. Внутрішньоцехові транспортні та вантажопідйомні засоби і механізми. Вимоги при вантажно-розвантажувальних роботах та транспортуванні вантажу.
10. Характерні причини аварій (вибухів, пожеж тощо), випадків виробничого травматизму.
11. План ліквідації аварій, запасні виходи з навчально-виробничої лабораторії.
12. Засоби запобігання можливим аваріям. Обов'язки і дії учасників навчального процесу при аваріях.

- 13.Способи застосування існуючих на ділянці засобів пожежогасіння, протиаварійного захисту та сигналізації, місця їх розташування.
- 14.Подання долікарської допомоги потерпілим.
15. Вимоги безпеки при закінченні роботи.
16. Зазначені в пунктах 1-13 питання розглядаються в поєднанні з інструкцією з охорони праці для конкретного виду робіт, вимогами технічної документації та технологічних регламентів.